

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-99>

УДК 336.1:657:17

Петренко Вікторія Сергіївна

докторка економічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри фінансів, обліку та підприємництва,
Херсонський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8336-7665>

Белугіна Тетяна Ігорівна

здобувачка другого (магістерського) рівня освіти,
Херсонський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7142-1277>

Viktoriia Petrenko, Tetiana Bieluhina

Kherson State University

**ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ****ETHICAL STANDARDS OF ACCOUNTING ACTIVITIES
IN THE CORPORATE GOVERNANCE SYSTEM**

Анотація. У статті здійснено комплексний науковий аналіз етичних стандартів бухгалтерської діяльності в системі корпоративного управління з акцентом на особливості їх реалізації на підприємствах, зокрема державного сектору економіки України. Узагальнено теоретичні підходи до трактування професійної етики бухгалтерів, систематизовано фундаментальні принципи Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів та визначено їх місце в архітектоніці корпоративного управління. Проаналізовано основні етичні виклики бухгалтерської діяльності, зокрема тиск з боку керівництва, конфлікти інтересів, недостатній рівень професійної компетентності, ризики порушення конфіденційності та недотримання технічних стандартів. На основі узагальнених результатів дослідження охарактеризовано наслідки порушення етичних норм для фінансової стабільності підприємств, їх ділової репутації та інвестиційної привабливості.

Ключові слова: професійна етика, корпоративне управління, державні підприємства, етичні ризики, етичні норми та принципи, аудит, Кодекс етики професійних бухгалтерів, професійна відповідальність, стейкхолдери, корупційні загрози.

Summary. This article provides a comprehensive analysis of ethical standards in accounting activities within the corporate governance system, with a particular focus on enterprises operating in Ukraine, including state-owned entities. The relevance of the study is обусловлена growing requirements for transparency, accountability, and reliability of financial reporting in conditions of economic reforms, heightened corruption risks, digital transformation, and wartime challenges. The authors substantiate that professional ethics of accountants is a fundamental element of effective corporate governance, as it directly influences the quality of financial information, stakeholder trust, and overall financial stability of enterprises. The paper systematizes theoretical approaches to understanding professional ethics in accounting and examines the role of the International Code of Ethics for Professional Accountants as a universal normative framework that defines the principles of integrity, objectivity, professional competence and due care, confidentiality, and professional behavior. It is argued that these principles should not be perceived merely as formal requirements, but as an integral part of managerial decision-making and internal control mechanisms within corporate governance structures. Special attention is paid to identifying key ethical challenges faced by accountants in practice, including pressure from management, conflicts of interest, insufficient awareness of ethical standards, weak enforcement mechanisms, and risks associated with the misuse of confidential information. Based on analytical generalization, the article demonstrates that violations of ethical principles lead to distorted financial reporting, reputational losses, reduced access to financing, legal sanctions, and weakening of corporate governance systems. The study also examines the institutional environment for ensuring ethical behavior in accounting, highlighting the role of professional organizations, regulatory authorities, and internal corporate mechanisms. The authors emphasize the importance of integrating ethical standards into corporate policies through the development of internal codes of ethics, establishment of ethics committees, implementation of whistleblowing channels, and continuous professional development of accounting personnel.

Keywords: professional ethics, corporate governance, state-owned enterprises, ethical risks, ethical standards and principles, audit, Code of Ethics for Professional Accountants, professional responsibility, stakeholders, corruption threats.

Постановка проблеми. В сучасних умовах реформування економіки України та посилення вимог щодо прозорості звітності державних підприємств особлива увага приділяється проблемі дотримання етики у професійній діяльності бухгалтерів. Відмітимо, що їх професійна діяльність супроводжується високими етичними ризиками – викривлення фінансової звітності; ухилення від сплати податків; порушення конфіденційності; хабарництво та корупція, а також непрозорі облікові рішення, що становлять загрозу фінансовій безпеці не лише окремого підприємства, а й країни загалом. В таких умовах відповідальність бухгалтерів за достовірність наданої інформації суттєво зростає, оскільки сама їхня професійна доброчесність забезпечує довіру стейкхолдерів та суспільства загалом [1, с. 336].

Також варто зазначити, що державні підприємства відіграють стратегічну роль у національній економіці, саме тому якість їх корпоративного управління та етичний рівень фінансової звітності мають вирішальне значення для економічної стабільності нашої країни. Українське законодавство встановлює чіткі механізми адміністративної, матеріальної, дисциплінарної та кримінальної відповідальності за порушення етичних норм, що підкреслює важливість формування культури доброчесності у бухгалтерській сфері. Саме тому дослідження сучасних викликів та перспектив розвитку бухгалтерської етики та корпоративного управління на державних підприємствах набуває вирішального значення для зміцнення прозорості та довіри інвесторів та підвищення ефективності діяльності державного сектору [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійної етики бухгалтерів посідають вагоме місце в сучасних наукових розвідках як в Україні, так і за кордоном. На міжнародному рівні концептуальну основу формують документи Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC), зокрема Міжнародний кодекс етики для професійних бухгалтерів, у якому закріплено фундаментальні принципи доброчесності, об'єктивності, професійної компетентності й належної ретельності, конфіденційності та професійної поведінки, а також вимоги щодо незалежності як ключового елемента довіри до фінансової інформації та корпоративного управління [3].

У вітчизняній науковій літературі дослідження професійної етики бухгалтерів переважно зосереджені на змісті та практичній імплементації Кодексу етики, загрозах для дотримання етичних норм та ролі професійних організацій у забезпеченні етичної поведінки [4]. Українські автори такі як Скорнякова Ю., Пітіляко С., аналізують структуру та новації Кодексу етики професійних бухгалтерів його адаптацію до національного законодавства, механізми відповідальності за порушення етичних принципів, а також визнача-

ють специфіку етичних дилем у діяльності бухгалтерів і аудиторів [5].

Окрему групу становлять праці, присвячені етичній відповідальності професійних бухгалтерів у контексті цілей сталого розвитку. Дослідник Криворучко М.Ю. акцентує, що дотримання етичних стандартів виходить за межі суто технічної коректності обліку й безпосередньо пов'язане із захистом суспільного інтересу, прозорістю бізнесу та підтримкою сталого розвитку економіки [6, с. 255]. У цій роботі корпоративне управління розглядається як середовище реалізації етичних норм, однак акцент робиться переважно на загальних засадах відповідальності, а не на деталізації ролі бухгалтерської служби в системі органів управління підприємством.

Важливою сучасною тенденцією є дослідження впливу цифровізації, електронних довірчих послуг та використання штучного інтелекту на етичні стандарти бухгалтерської професії. Низка авторів Яковенко А.О., Гнатєва Т.М., Мельничук В.М., підкреслюють появу нових ризиків – пов'язаних із захистом даних, алгоритмічною упередженістю, автоматизованими рішеннями та кіберзагрозами – що потребують оновленого переосмислення традиційних етичних принципів у системі корпоративного управління [7, с. 224].

У міжнародних дослідженнях Карауса А., Бажан М. зростає увага до зв'язку професійної етики бухгалтерів із якістю корпоративного управління, прозорістю та підзвітністю компаній [8, с. 200]. Науковці аналізують, як етичні стандарти та незалежність бухгалтерів і аудиторів впливають на довіру стейкхолдерів, управління ризиками, запобігання конфліктам інтересів і фінансовим зловживанням, зокрема в умовах воєнних та політичних ризиків. Водночас вказується, що професійна освіта й етична підготовка бухгалтерів є ключовою передумовою формування ефективних систем корпоративного управління [9].

Разом із тим проведений огляд дає підстави стверджувати, що дотепер недостатньо розкритими залишаються питання інтеграції етичних стандартів бухгалтерської діяльності саме в систему корпоративного управління підприємств, зокрема державних: бракує комплексних підходів до поєднання кодексів етики з практикою роботи наглядових рад, комітетів з аудиту, внутрішніх етичних комітетів, каналів повідомлення про порушення, ESG-комплєнсу та антикорупційних політик. Недостатньо досліджено й інструменти оцінювання впливу дотримання етичних стандартів бухгалтерів на якість корпоративного управління, рівень прозорості та довіру стейкхолдерів. Саме подолання цих прогалин і визначає наукову новизну та практичну значущість подальших досліджень за темою «Етичні стандарти бухгалтерської діяльності в системі корпоративного управління».

Мета статті полягає у визначенні основних етичних проблем у діяльності бухгалтерів та обґрунтуванні шляхів удосконалення корпоративного управління підприємствами з метою підвищення прозорості надання їх фінансової звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна етика бухгалтерів ґрунтується на комплексі певних норм та правил, які визначають моральні орієнтири, поведінкові стандарти та відповідальність фахівців у їхній професійній діяльності. Вона охоплює професійні знання, взаємини в колективі та якість виконання посадових обов'язків, формуючи при цьому моральну культуру спеціаліста. Відсутність належної етичної культури, або ігнорування етичних принципів створює передумови для виникнення корупції, зловживань владою та недовіри з боку зацікавлених сторін. Основою регулювання професійної етики є Міжнародний кодекс етики, який встановлює обов'язок бухгалтера діяти добросовісно, тобто у межах наданих компетенцій та відповідно до вимог законодавства [10, с. 50].

До ключових етичних принципів бухгалтерської діяльності належать [11, с. 80]: (а) добросовісність, що передбачає чесність, відкритість та неприйняття будь-яких дій здатних підірвати довіру; (б) об'єктивність, що забезпечує незалежність суджень та здатність уникати упередженості та зовнішнього тиску; (в) професійна компетентність, що зобов'язує спеціаліста підтримувати та підвищувати власний рівень знань, а також дотримуватися у професійній діяльності високих стандартів роботи; (г) конфіденційність та (д) принцип дотримання технічних стандартів, які встановлюють вимоги щодо збереження службової інформації, формування позитивної професійної репутації та виконання міжнародних та національних стандартів. Сукупність даних принципів формує етичний фундамент професії та забезпечує її прозорість, надійність та довіру з боку суспільства.

Професійна етика в Україні забезпечується як через систему нормативно-правових актів, так і через діяльність професійних організацій, які відповідають за їх практичне впровадження на вітчизняних підприємствах. Така взаємодія дозво-

ляє сформувати ефективний комплексний механізм з підтримання етичних норм у роботі сучасного бухгалтера (табл. 1) [13, 14]

Незважаючи на діяльність професійних організацій в Україні сам механізм реалізації етичних принципів залишається недосконалим та потребує подальшого вдосконалення та системної адаптації, зокрема шляхом впровадження зарубіжного досвіду з урахуванням національних особливостей. Тобто, дотримання перерахованих фундаментальних етичних принципів є не лише теоретичною основою професійної діяльності бухгалтерів, а й ключовим чинником ефективного функціонування підприємства. Недотримання даних принципів створює передумови для появи системних проблем у фінансовій звітності та зниженні довіри до бухгалтерської інформації. На практиці сучасні бухгалтери стикаються з низкою викликів, які пов'язані з недотриманням етичних норм. До таких викликів відносять (табл. 2.) [11, с. 81; 12, с. 100; 14]: тиски з боку керівництва; недостатня обізнаність бухгалтера щодо Кодексу етики; слабкий контроль за дотриманням етичних принципів та норм. Всі ці фактори підвищують ризик помилкових чи недостовірних рішень у сфері обліку та аудиту.

На основі узагальнених результатів дослідження здійснено аналіз дотримання ключових етичних принципів у роботі вітчизняних бухгалтерів. Отримані результати дозволяють встановити рівень дотримання принципів етики бухгалтерами у їх професійній діяльності. Даний аналіз є важливим для підвищення рівня довіри та прозорості, а також для удосконалення нормативного забезпечення у сфері професійної діяльності бухгалтерів (табл. 3) [13, с. 120].

За результатами аналізу, дійшли висновку, що бухгалтер має розуміти психологію клієнта, уміти вчасно виявляти та усувати можливі конфлікти, обов'язково працювати на підвищення престижу своєї професії та уникати дій, які можуть нашкодити репутації. Тобто, кожен бухгалтер повинен відповідати рівню своєї професії, контролювати власну поведінку та не піддаватися зовнішньому тиску з боку керівництва (клієнтів), а також чітко

Таблиця 1 – Професійні організації з дотримання корпоративної етики в Україні

Організація	Ключові функції
Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України	Адаптація міжнародних стандартів етики до українського законодавства; проведення сертифікації спеціалістів; контроль за дотриманням етичних норм та принципів
Міжнародна федерація бухгалтерів	Розробка міжнародного Кодексу етики; сприйняття гармонізації етичних норм з українським законодавством
Міністерство фінансів України (Мінфін) Державна податкова служба (ДПС) Нацкомісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР)	Регулювання бухгалтерського обліку на суб'єктах господарювання; перевірка фінансової звітності; проведення перевірок та аудитів

Джерело: складено авторами дослідження

Таблиця 2 – Основні виклики, що пов'язані з недотримання етичних принципів та наслідки для підприємств

Принцип	Сучасні виклики	Наслідки для підприємства
Доброчесність	Тиск керівництва (клієнтів) на бухгалтера	Спотворення реальної фінансової звітності, зниження довіри.
Об'єктивність	Втручання зовнішніх факторів у професійну діяльність бухгалтера	Неупередженість оцінки фінансових результатів під сумнівом.
Професійна компетентність	Недостатній рівень знань або відсутність навчання	Професійна діяльність, що суперечить сучасним стандартам та методикам.
Конфіденційність	Використання службової інформації в особистих цілях	Загроза розкриття комерційної інформації
Професійна поведінка	Неправомірні дії у власній професійній діяльності	Погіршені репутації підприємства / погіршення репутації професії бухгалтера

Джерело: складено авторами дослідження

Таблиця 3 – Аналіз з дотримання ключових етичних принципів бухгалтерами у їх професійній діяльності

Принцип	Дотримання / не виконання	Основні причини
Чесність	–	Відсутність прозорості при внесенні поправок
Об'єктивність	–	Упереджене ставлення аудитора, що впливає на неупереджене формування аудиторського висновку
Конфіденційність	+	Усвідомлення повної відповідальності перед клієнтом
Професійна поведінка	–	Неформальні відносини з потенційними клієнтами
Незалежність	–	Тиск на аудитора з боку замовника
Технічні стандарти	–	Недотримання стандартів, що пов'язані з ігноруванням принципів чесності та об'єктивності
Якість послуг	+	Аудитори повністю зацікавлені у наданні послуг високої якості з метою збереження власного доходу та підвищення професійної репутації

Джерело: складено авторами дослідження

дотримуватися етичних принципів у своїй професійній діяльності.

Відзначимо, що недотримання етичних принципів у бухгалтерській діяльності стало системною проблемою, що загрожує фінансовій прозорості підприємства та економічній стабільності держави загалом. Основними причинами є низький рівень обізнаності Кодексу етики, недостатня соціальна відповідальність, зовнішній тиск та слабкий контроль за їх дотриманням. Серед основних негативних наслідків варто виділити [12, с. 101]: фінансові втрати через завищені ціни; корупційні контракти; юридичні санкції (кримінальна відповідальність / блокування державних контрактів); ускладнення доступу до фінансування; відсутність грантів та іноземних інвестицій; втрата довіри з боку споживачів та інвесторів; підрив репутації. Крім цих наслідків також спостерігається значна демотивація персоналу; послаблення корпоративного управління та виникнення інших оперативних перешкод, що загрожують ефективності роботи підприємства.

З метою мінімізації цих наслідків варто запроваджувати комплексні заходи, які поєднують наступні процеси: підвищення професійного рівня бухгалтера, контроль за дотриманням ним

принципів у його професійній діяльності та розвиток його корпоративної культури. Серед ефективних заходів на нашу думку варто виділити (табл. 4) [10, 11, 14]: системне підвищення кваліфікації аудиторів; удосконалення внутрішніх процедур та моніторинг змін у законодавстві України.

Перераховані вище напрями з підвищення етичної культури, а саме: створення каналів довіри; забезпечення відкритого доступу до фінансової звітності; регулярне навчання персоналу дозволять сформувавши міцне підґрунтя для підвищення професійної компетентності бухгалтера та забезпечить належний рівень дотримання етичних норм у процесі виконання їх професійних обов'язків. Відтак дотримання високих стандартів корпоративної етики стає стратегічною необхідністю, адже воно формує довіру інвесторів, підвищує прозорість фінансової інформації та зміцнює фінансову стабільність вітчизняних підприємств.

Висновки. Дослідження показало, що етичні норми бухгалтерського регулювання в Україні, що базуються на Міжнародному кодексі етики та відповідному національному законодавстві, передбачають дотримання принципів об'єктивності, конфіденційності, чесності та професійної компе-

Таблиця 4 – Наслідки порушення етичних принципів бухгалтером та практичні заходи їх подолання

Наслідки	Практичні заходи
Фінансові втрати	Удосконалення внутрішніх етичних кодексів з урахуванням міжнародних стандартів; підвищення професійної компетентності при складанні фінансових звітів
Юридичні санкції	Посилення контролю через внутрішні аудити з етичним компонентом; створення етичного комітету для розгляду скарг та введення внутрішнього розслідування
Ускладнення доступу до фінансування	Запровадження відкритої фінансової інформації; публікація фінансових звітів та результатів аудиту
Ослаблення корпоративного управління	Здійснювати регулярні внутрішні аудити з використанням сучасних інноваційних інструментів для моніторингу порушень
Демотивація персоналу	Створення каналів «довіри» для анонімного повідомлення про порушення та системи винагород для викривачів порушень
Операційні перешкоди	Введення відкритої політики; регулярне оновлення документів відповідно до чинного законодавства

Джерело: складено авторами дослідження

тентності. Водночас у реальній практиці вітчизняних підприємств спостерігаються проблеми з їх дотриманням, через низький рівень контролю та безкарність. Ефективне забезпечення етичної поведінки можливе шляхом поєднання внутрішніх механізмів (систем внутрішнього контролю, введення корпоративного кодексу етики, діяльність етичних

комітетів) та зовнішнього регулювання (законодавчі та професійні стандарти, діяльність професійних організацій). Саме комплексний підхід до вирішення даної проблеми сприятиме підвищенню довіри до діяльності підприємства, зміцненню корпоративної репутації та сталому розвитку системи корпоративного управління в Україні.

Список використаних джерел:

1. Шигун М.М. Професійна бухгалтерська освіта і кваліфікація: європейські орієнтири. *Форм, оподаткування і контроль: теорія та методологія*. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 30 червня 2017 р. С. 335–337. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22443/1/335-337.pdf> (дата звернення: 07.12.2025).
2. Фоміна О., Ромашко О., Семенова С. Професійна етика бухгалтерів; її особливості та проблемні аспекти дотримання етичних принципів. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-42> (дата звернення: 07.12.2025).
3. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів. IFAC, 2018. URL: <https://www.ethicsboard.org/publications/kodeks-etiki-dlya-profesiy-nikh-bukhgalteriv-redakciya-2018> (дата звернення: 02.09.2025).
4. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту : Наказ М-ва фінансів України від 29.09.2011 № 1217 : станом на 13 жовт. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (дата звернення: 11.12.2025).
5. Скорнякова Ю., Пітіляко С. Забезпечення дотримання принципу обачності в системі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. *Ефективне управління економікою на світовому, державному та регіональному рівнях*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-25> (дата звернення: 11.12.2025).
6. Криворучко М. Ю. До проблеми визначення суті поняття «суспільний інтерес» у контексті етичної складової роботи обліковців і аудиторів. *Бізнес Інформ*. 2023. № 10. С. 253–258. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-253-258> (дата звернення: 11.12.2025).
7. Яковенко А. О., Гнагьєва Т. М., Мельничук В. М. Світові тенденції інтеграції штучного інтелекту в бухгалтерському обліку. *Аграрні інновації*. 2024. № 23. С. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.23.32> (дата звернення: 11.12.2025).
8. Caraus A., Vajan M. Ethics in accounting. International student scientific conference, ISSC 2025 "Challenges of accounting for young researchers", 9th Edition. 2025. P. 199–201. DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2025.57> (дата звернення: 11.12.2025).
9. Zhao J. Research on accounting ethics education. 3rd international conference on economics, management, law and education (EMLE 2017), Zhengzhou, China, 25–26 November 2017. Paris, France, 2017. DOI: <https://doi.org/10.2991/emle-17.2017.137> (дата звернення: 11.12.2025).
10. Тарасевич, Г. П., Чижевська, Л. В. Етична відповідальність професійних бухгалтерів у контексті підтримки цілей сталого розвитку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. № 2. С. 49–54. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2\(55\)-49-54](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2(55)-49-54) (дата звернення: 07.12.2025).
11. Мокринська З. В. Кодекс етики професійних бухгалтерів як основа побудови ефективної бухгалтерської практики. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 79–84. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5182&i=11> (дата звернення: 07.12.2025).
12. Пантелєєв В.П. Консолідація інформації з регулювання аудиту, організації і методики аудиту в країнах ЄС. *Науковий журнал Економіка: реалії часу*. 2020. № 1. С. 91–113. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No1/85.pdf> (дата звернення: 07.12.2025).

13. Чижевська Л. В. Новації Кодексу етики для професійних бухгалтерів у бізнесі. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку*: зб. Матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-й річниці створення кафедри аудиту (10 грудня 2020 р., м. Київ). Київ: КНЕУ, 2020. 590 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/34982> (дата звернення: 07.12.2025).

14. Шульга С. В., Пархоменко Є. Ю. Професійна етика аудитора в умовах євроінтеграції: зміст та інституційні аспекти регулювання. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.3.47> (дата звернення: 07.12.2025).

References:

1. Shyhun M. M. (2017) Profesiina bukhhaltenska osvita i kvalifikatsiia: yevropeiski oriientyry [Professional accounting education and qualification: European guidelines]. *Formy, opodatkuvannia i kontrol: teoriia ta metodolohiia – 2025: Mizhnarodna naukovopraktychna internet-konferentsiia* (June 30, 2017), pp. 335–337. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22443/1/335-337.pdf> (in Ukrainian)

2. Fomina O., Romashko O., Semenova S. (2022) Profesiina etyka bukhhalteriv ta yii osoblyvosti i problemni aspekty dotrymannia etychnykh pryntsyypiv [Professional ethics of accountants: features and problematic aspects of compliance with ethical principles]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-42> (in Ukrainian)

3. International Federation of Accountants (2018) Mizhnarodnyi kodeks etyky profesiinykh bukhhalteriv [International Code of Ethics for Professional Accountants]. Available at: <https://www.ethicsboard.org/publications/kodeks-etiki-dlya-profesiinykh-bukhhalteriv-redakciya-2018> (in Ukrainian)

4. Ministry of Finance of Ukraine (2011) Pro zatverdzhennia Kodeksu etyky pratsivnykiv pidrozdilu vnutrishnoho audytu: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 29.09.2011 No. 1217 [On approval of the Code of Ethics for employees of internal audit units]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (in Ukrainian)

5. Skorniakova Yu., Pitiliako S. (2024) Zabezpechennia dotrymannia pryntsyypu obachnosti v systemi natsionalnykh polozhen (standartiv) bukhhaltenskoho obliku [Ensuring compliance with the principle of prudence in the system of national accounting standards]. *Efektivne upravlinnia ekonomikoju na svitovomu, derzhavnomu ta rehionalnomu rivniakh – Effective management of the economy at the global, national, and regional levels*. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-25> (in Ukrainian)

6. Kryvoruchko M. Yu. (2023) Do problemy vyznachennia suti poniattia “suspilnyi interes” u konteksti etychnoi skladovoi roboty oblikovtsiv i audytoriv [On the problem of defining the concept of “public interest” in the context of ethical aspects of accountants’ and auditors’ work]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 10, pp. 253–258. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-253-258> (in Ukrainian)

7. Yakovenko A. O., Hnatieva T. M., Melnychuk V. M. (2024) Svitovi tendentsii intehratsii shtuchnoho intelektu v bukhhaltenskomu obliku [Global trends in the integration of artificial intelligence in accounting]. *Ahrarni innovatsii – Agrarian Innovations*, vol. 23, pp. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.32848/ahrr.innov.2024.23.32> (in Ukrainian)

8. Caraus A., Baján M. (2025) Ethics in accounting. *ISSC 2025 “Challenges of Accounting for Young Researchers” – 2025: 9th International Student Scientific Conference*, pp. 199–201. DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2025.57>

9. Zhao J. (2017) Research on accounting ethics education. 3rd International Conference on Economics, Management, Law and Education (EMLE 2017), Zhengzhou, China, November 25–26, 2017. Paris, France. DOI: <https://doi.org/10.2991/emle-17.2017.137>

10. Tarasevych H. P., Chyzhevska L. V. (2023) Etychna vidpovidalnist profesiinykh bukhhalteriv u konteksti pidtrymky tsilei staloho rozvytku [Ethical responsibility of professional accountants in the context of supporting sustainable development goals]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhaltenskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, vol. 2, pp. 49–54. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2\(55\)-49-54](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2(55)-49-54) (in Ukrainian)

11. Mokrynska Z. V. (2022) Kodeks etyky profesiinykh bukhhalteriv yak osnova pobudovy efektyvnoi bukhhaltenskoi praktyky [The Code of Ethics for Professional Accountants as a basis for building effective accounting practice]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, vol. 5, pp. 79–84. Available at: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5182&i=11> (in Ukrainian)

12. Panteliev V. P. (2020) Konsolidatsiia informatsii z rehuliuвання audytu, orhanizatsii i metodyky audytu v krainakh YeS [Consolidation of information on audit regulation, organization and methodology in EU countries]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: Time Realities – Scientific journal Economics: Time Realities*, vol. 1, pp. 91–113. Available at: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No1/85.pdf> (in Ukrainian)

13. Chyzhevska L. V. (2020) Novatsii Kodeksu etyky dlia profesiinykh bukhhalteriv u biznesi [Innovations of the Code of Ethics for Professional Accountants in business]. *Oblik, analiz, audyt ta opodatkuvannia: suchasna paradyhma v umovakh staloho rozvytku – 2020: Materialy VI Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii* (Kyiv, December 10, 2020). Kyiv: KNEU. Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/34982> (in Ukrainian)

14. Shulha S. V., Parkhomenko Ye. Yu. (2019) Profesiina etyka audytora v umovakh yevrointehratsii: zmist ta instytutsiini aspekty rehuliuвання [Professional ethics of auditors in the context of European integration: content and institutional aspects of regulation]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.3.47> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 12.12.2025